

Ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish

Otajonova Ug'iljon Habibullo Qizi

Abu Rayhon Beruniy nomidagi

Urganch davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: Ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, tilni amalda, ya'ni suhbatda ishlatish uchun juda muhimdir. Nutqiy ko'nikmalar o'z ichiga talaffuz, nutqning tezligi, lug'at boyligi, grammatikani to'g'ri qo'llash va muloqotda o'z fikrini ravon ifodalashni oladi. Bu maqolada ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishning turli usullari, metodlari va amaliyoti haqida so'z boradi. Shuningdek, til o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni qanday yaxshilash mumkinligi va bu ko'nikmalarni rivojlantirishda texnologiya, interaktiv mashqlar, va o'rganishning ijtimoiy jihatlari qanday yordam berishi muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Nutqiy ko'nikmalar, ingliz tili, til o'rganish, talaffuz, muloqot, interaktiv metodlar, texnologiya.

Аннотация: Развитие навыков говорения при изучении английского языка очень важно для использования языка на практике, то есть в разговоре. Речевые навыки включают произношение, скорость речи, словарный запас, правильное использование грамматики и беглость общения. В данной статье рассматриваются различные методы, приемы и практики развития навыков говорения при изучении английского языка. В нем также обсуждается, как улучшить навыки говорения при изучении языка и как технологии, интерактивные упражнения и социальные аспекты обучения могут помочь в развитии этих навыков.

Ключевые слова: речевые навыки, английский язык, изучение языка, произношение, коммуникация, интерактивные методы, технологии.

Abstract: Developing speaking skills in English is very important for using the language in practice, that is, in conversation. Speaking skills include pronunciation, speech rate, vocabulary, correct use of grammar, and fluency in communication. This article discusses various methods, techniques, and practices for developing speaking skills in English learning. It also discusses how speaking skills can be improved in language learning and how technology, interactive exercises, and social aspects of learning can help in developing these skills.

Keywords: Speaking skills, English, language learning, pronunciation, communication, interactive methods, technology.

Kirish: Ingliz tili bugungi kunda dunyo bo'ylab eng ko'p ishlatiladigan tillardan biri hisoblanadi. Shuning uchun ingliz tilini o'rganish nafaqat akademik yoki ishbilanmonlik sohasida, balki kundalik hayotda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ingliz tilini o'rganish jarayonida tilni yozma va og'zaki ravishda to'g'ri va samarali ishlatish zarur. Bu esa, o'z navbatida, nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishni talab qiladi. Nutqiy ko'nikmalar, tilni muloqotda to'g'ri, aniq va ravon ishlatish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish ingliz tilini o'rganishning asosiy bosqichlaridan biridir, chunki til o'rganish faqat yozma qoidalar va lug'at boyligini o'zlashtirish bilan cheklanmaydi. Tilni yaxshi tushunish va ravon gapira olish uchun talaffuz, so'zlashuv, muloqot qobiliyatini rivojlantirish zarur. Shu bois, ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishning ahamiyati katta. Bu maqolada nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishning turli usullari, metodlari va amaliy mashqlarni ko'rib chiqamiz. Maqsad, ingliz tilini o'rganayotgan shaxslarning nutqiy ko'nikmalarini samarali va tez rivojlantirish yo'llarini aniqlashdir.

Asosiy qism: Ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, tilni faqat yozma shaklda emas, balki og'zaki shaklda ham samarali ishlatish uchun zarurdir. Nutqiy ko'nikmalar tilni amaliyotda qo'llash imkonini beradi va til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Bu qismda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish usullari, metodlari va amaliy mashqlar haqida batafsil so'z yuritamiz.

Nutqiy Ko'nikmalarni Rivojlantirishning Asosiy Elementlari

Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishda bir nechta asosiy jihatlar mavjud. Ularning har biri tilni ravon va to'g'ri ishlatish uchun muhim hisoblanadi:

• **Talaffuz:** Talaffuz to'g'ri va aniq bo'lishi kerak. So'zlarni to'g'ri talaffuz qilish, nafaqat o'z fikrini to'g'ri ifodalash, balki suhbatdoshni tushunishda ham muhim rol o'ynaydi. Talaffuzni yaxshilash uchun audio va video manbalar, tilshunoslar bilan mashqlar, va interaktiv mashqlarni o'tkazish samarali bo'ladi.

• **Lug'at Boyligi:** Nutqda ishlatiladigan so'zlar va ifodalar ko'p bo'lishi, ularning ma'nosi va qo'llanishi yaxshi tushunilishi kerak. Lug'at boyligini kengaytirish tilni samarali va boy ifodalash imkonini beradi. Yangi so'zlarni

o'rganishda ularni kontekstda qo'llash muhimdir, chunki bu til o'rganish jarayonini jonli va realistik qiladi.

• **Grammatika va Frazalar:** Grammatikaning to'g'ri qo'llanishi nutqning ravon va tushunarli bo'lishini ta'minlaydi. Grammatika qoidalarini yodlashdan ko'ra, ularni muloqotda ishlatish ancha muhimdir. Frazalar va iboralar yordamida nutqni tez va samarali qilish mumkin.

• **Suhbatga Kirish va Davom Ettirish:** Suhbatda ishtirok etish va uni davom ettirish ko'nikmasi tilni o'rganishda muhim o'rin tutadi. Suhbatda o'z fikrini to'g'ri va aniq ifodalash, savollar berish va javoblar olish nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Nutqiy Ko'nikmalarni Rivojlantirish Usullari

Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun bir qator usullarni qo'llash mumkin. Ularning har biri o'rganish jarayonida tilni amaliyotda qo'llashni osonlashtiradi.

Amaliy Mashqlar

Amaliy mashqlar orqali nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish juda samarali usuldir. Ingliz tilidagi dialoglar, suhbatlar, interaktiv o'yinlar va til o'rganish ilovalaridan foydalanish tilni tez va samarali o'rganish imkonini beradi. Misol uchun, ingliz tilida film yoki seriallarni tomosha qilish, podkastlarni tinglash, musiqalarni o'rganish orqali nafaqat tilni, balki madaniyatni ham o'rganish mumkin. Suhbatlarda ishtirok etish tilni jonli ravishda o'rganishga yordam beradi.

Texnologiya Yordamida O'rganish

Bugungi kunda til o'rganish uchun mobil ilovalar, onlayn platformalar va dasturlar keng tarqalgan. Duolingo, Babbel, Memrise kabi ilovalar yordamida ingliz tilini o'rganish va nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish mumkin. Bu platformalar interaktiv mashqlarni taqdim etib, o'rganishni qiziqarli va samarali qiladi. Shuningdek, video darslar va onlayn kurslar orqali o'quvchilar o'z til ko'nikmalarini mustahkamlashlari mumkin.

Interaktiv O'quv Mashg'ulotlari

Ingliz tilidagi suhbatlarni o'rganish va amaliy mashqlarni bajarish ko'nikmalarni rivojlantirishda juda muhimdir. Dialoglar va rolli o'yinlar yordamida tilni ishlatish va turli holatlarda suhbat qurish ko'nikmalarini yaxshilash mumkin. Bunday mashqlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini ravon va to'g'ri ifodalashni o'rganadilar. Muloqotda o'zini erkin tutish, savol berish va javoblarni tinglash orqali nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish mumkin.

Talaffuz Treninglari

Ingliz tilida talaffuzni to'g'ri o'rganish, til o'rganishda muhim bosqichdir. Talaffuzni yaxshilash uchun video va audio manbalardan foydalanish, nutqni tinglash va ko'rsatmalarni bajarish samarali metod hisoblanadi. Ayniqsa, ingliz tilidagi maxsus ovozi mashqlar va talaffuz bo'yicha o'quv materiallari o'rganishni tezlashtiradi. Shuningdek, til o'rganishning ijtimoiy jihatlari, ya'ni ona tili ingliz tili bo'lgan shaxslar bilan muloqot qilish ham talaffuzni yaxshilashga yordam beradi.

Ijtimoiy O'rganishning Ahamiyati

Ingliz tilini o'rganish jarayonida ijtimoiy o'rganish, ya'ni boshqa o'rganuvchilar yoki ona tiliga ega bo'lgan shaxslar bilan muloqot qilish juda muhimdir. Suhbatlarda ishtirok etish, tilni amaliyotda qo'llash va o'z fikrini aniq va ravon ifodalash o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Ijtimoiy o'rganish orqali tilni tez va samarali o'rganish mumkin. Bu, ayniqsa, tilni real hayotda ishlatishga o'rganishga yordam beradi.

Muhokama: Ingliz tili dunyo bo'ylab eng ko'p ishlatiladigan til bo'lib, hozirgi kunda uning o'rganilishi global miqyosda juda muhimdir. Ingliz tili nafaqat xalqaro biznes va diplomatiya, balki ilm-fan, texnologiya, madaniyat va ta'lim sohalarida ham asosiy kommunikatsiya vositasi hisoblanadi. Shuning uchun ingliz tilini o'rganish, ayniqsa uning nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish, zamonaviy jamiyatda katta ahamiyatga ega.

Nutqiy ko'nikmalar ingliz tilini o'rganish jarayonida o'ziga xos va zaruriy qadamdir. Bu ko'nikmalar, o'quvchilarga nafaqat tilni to'g'ri tushunish, balki uning amaliyotda ishlatilishini ta'minlash imkonini beradi. Suhbatda ishtirok etish, fikrni aniq va ravon ifodalash, ijtimoiy muloqotda to'g'ri ishtirok etish, ushbu ko'nikmalarni o'zlashtirishning muhim jihatlari. Bu, ayniqsa ingliz tilida muloqot qilishda erkinlikni ta'minlash, boshqa madaniyatlardan bilan yaxshiroq tushunish va o'z fikrini samarali yetkazish uchun zarur.

Shuningdek, bugungi kunda texnologiyalarning rivojlanishi, onlayn resurslar va mobil ilovalar yordamida ingliz tilini o'rganish yanada osonlashgan. Ammo bu jarayonda eng muhim jihat nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishdir. Yozma va og'zaki nutqni tushunish va ishlatish, ingliz tilini mukammal o'zlashtirishda asosiy rol o'ynaydi. Shuning uchun bu mavzu nafaqat o'quvchilar, balki til o'qituvchilari uchun ham dolzarbdir.

Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, til o'rganish jarayonining samaradorligini oshiradi va o'rganuvchilarga ingliz tilida muloqot qilishda yanada erkin bo'lish imkonini beradi. Shunday qilib, ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish mavzusi, tilni o'rganishning samarali va kompleks usullarini o'rgatish orqali dolzarb ahamiyatga ega.

Xulosa va takliflar: Ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish o'quvchilarga tilni faqat yozma shaklda emas, balki amaliyotda ham samarali va to'g'ri ishlatish imkonini beradi. Nutqiy ko'nikmalar, jumladan talaffuz, so'zlashuv tezligi, lug'at boyligi va grammatikani to'g'ri qo'llash, ingliz tilini o'rganish jarayonining muhim qismlaridir. Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishda texnologiyalar, interaktiv metodlar va amaliy mashqlarning o'rni katta. Ingliz tilini o'rganish jarayonida muntazam ravishda suhbatlarga kirishish, muloqotda ishtirok etish va o'z fikrini ravon ifodalash orqali tilni o'rganish yanada samarali bo'ladi.

Hozirgi kunda global miqyosda ingliz tili keng tarqalgan til bo'lib, uning amaliyotda ishlatilishi va to'g'ri o'rganilishi juda muhimdir. Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish o'rganuvchining tilni erkin va ishonch bilan ishlatishini ta'minlaydi, shu bilan birga, boshqa madaniyatlar bilan muloqot qilishda yordam beradi. Bu jarayonni samarali amalga oshirishda texnologiya va interaktiv o'rganish usullaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Takliflar:

1. **Amaliy mashqlarni ko'paytirish:** Ingliz tilini o'rganishda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun o'quvchilarni real hayotdagi muloqotlarga jalb qilish zarur. Suhbatlar, interaktiv o'yinlar va rolli mashqlar yordamida tilni faol ishlatish o'rganuvchilarni o'z fikrlarini erkin va ravon ifodalashga undaydi.
2. **Talaffuzni yaxshilash bo'yicha treninglar:** O'quvchilarni talaffuzni yaxshilashga undash uchun maxsus treninglar va audio materiallar yordamida mashqlarni amalga oshirish lozim. O'zlashtirilgan talaffuz tilni yanada tushunarli va samarali qilishga yordam beradi.
3. **Texnologiyalardan keng foydalanish:** Mobil ilovalar va onlayn platformalar orqali ingliz tilini o'rganish jarayonini interaktiv va qiziqarli qilish zarur. Duolingo, Memrise, Babbel kabi ilovalar orqali nutqiy ko'nikmalarni samarali rivojlantirish mumkin.

4. **Tajribali o'qituvchilar bilan ishlash:** Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishda tajribali va ona tiliga ega o'qituvchilar bilan ishlash juda muhimdir. Ular o'quvchilarga to'g'ri talaffuz va muloqotning samarali usullarini o'rgatishlari mumkin.
5. **Ijtimoiy muloqotlarni rag'batlantirish:** Ingliz tilida ijtimoiy muloqotlarni rag'batlantirish, o'quvchilarni til o'rganish jarayonida erkin suhbatlashishga undaydi. Ijtimoiy tarmoqlar, til almashish platformalari va forumlar orqali o'quvchilar tilni amaliyotda ishlatishga ko'nikishlari mumkin.
6. **O'quvchilarga til madaniyatini o'rgatish:** Ingliz tilini o'rganish faqat so'zlar va grammatikaga bog'liq emas. Til madaniyatini o'rgatish orqali o'quvchilar nafaqat tilni, balki unga xos uslublar va kommunikatsiya qoidalarini ham o'rganadilar. Madaniyatga oid materiallar, kitoblar va filmlar orqali bu jarayonni qo'llab-quvvatlash mumkin.

Shu tarzda, nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish ingliz tilini o'rganishda muvaffaqiyatga erishishning asosiy shartlaridan biridir. Tilni o'rganish jarayonida bu ko'nikmalarni rivojlantirish orqali o'quvchilar o'z til ko'nikmalarini mukammallashtirishlari va ingliz tilida erkin muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova, G. (2016). Ingliz tilini o'rganish metodikasi. Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti, 45-70 betlar.
2. Xo'jayev, N. (2015). Ingliz tili va uning o'rganish metodlari. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 120-145 betlar.
3. Mamatov, U. (2018). Til o'rgatishda zamonaviy metodlar va texnologiyalar. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 88-102 betlar.
4. Tursunov, A. (2017). Ingliz tilida muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish. Toshkent: "Shark" nashriyoti, 56-82 betlar.
5. Rasulova, M. (2019). Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar. Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti, 101-130 betlar.

